

BUDAPEŠŤIANSKY SLOVAK

ČASOPIS SLOVENSKEJ SAMOSPRÁVY BUDAPEŠTI

XXIV. ROČNÍK

5. ČÍSLO

OKTÓBER 2019

Foto: Ľubomíra Fallerová

Foto: LF

Výsledky volieb do národnostných samospráv
4. strana

Foto: LF

Dni Novej Pešti
4. strana

Foto: LF

Výstava o M. R. Štefánikovi v Budapešti
5. strana

Foto: LF

Jubileum Spevacieho krúžku v Cinkote
10. strana

Foto: EF

Ozvena: 220 rokov - 220 hlasov
11. strana

Foto: LF

Budapešťania na Slovenských dňoch v Čorváši
12. strana

Na prahu nového volebného obdobia

„...všetkým svojim úsilím zastupujem záujmy slovenskej národnosti a budem sa snažiť o zachovanie a rozvoj nášho materinského jazyka, našich tradícií a našej kultúry“... Tieto slová slávnostného sľubu pravdepodobne v týchto dňoch vyslovili už všetci novozvolení poslanci obvodných slovenských samospráv, ako aj členovia Slovenskej samosprávy Budapešti.

Ako vieme, po tohtoročných komunálnych a národnostných voľbách v hlavnom meste máme zvolených 16 obvodných samospráv a jednu teritoriálnu, budapeštiansku. Väčšinu kandidátov nominoval Budapeštiansky slovenský spevácky zbor Ozvena. Ako som sledoval predvolebné dianie, väčšina v minulom volebnom období aktívnych slovenských poslancov bola aj na tohtoročných kandidátkach, teda mnohí z nich zostali vo funkcii. To znamená, že v podstate skoro všetci vedia, aké sú úlohy, práva a povinnosti národnostných zastupiteľských zborov. A predsa si myslím, nie je zbytočné, ak si pripomenieme, čo vlastne robili a čo by mohli robiť naše samosprávy v takej špecifickej situácii, v akej sa nachádzajú práve obvodné slovenské samosprávy, či SSB.

Obvodné slovenské komunity ťažko môžeme nazvať tradičnými národnostnými komunitami. Väčšia časť tamojších Slovákov patrí k prvogeneračným „Pešťanom“ a len v niektorých obvodoch máme naozaj klasické slovenské spoločenstvá. Práve z tohto vyplýva, že pri absencii miestnych (obvodných) slovenských tradícií tieto slovenské samosprávy – s výnimkou ôsmeho a sedemnásteho obvodu – nemajú čo pozbierať, dokumentovať a prezentovať ako svoje tradície, alebo kultúrne dedičstvo ich predkov, skôr si majú samy vymyslieť a vytvoriť pole pôsobenia. A keďže v hlavnom meste Maďarska žije, aj keď roztrúsené v rôznych obvodoch, stále veľký počet Slovákov, nimi vytvorené samosprávy sú odkázané na úzku spoluprácu na úrovni Budapešti.

Miestne „veľké“ obvodné samosprávy – právom - očakávajú od svojich obvodných národnostných volebných zborov, aby spestrili miestny kultúrny život, alebo aby spolupracovali pri vytváraní družobných stykov s mestami na Slovensku. Pritom menej od nich očakávajú, aby si žiadali slovenské nápisy na verejných budovách, či priestranstvách, alebo zverejňovanie miestnych správ aj v slovenskom jazyku, či priestory pre slovenské články v obvodnom týždenníku (mesačníku). Taktiež by sa netešili, keby niektorá obvodná slovenská samospráva žiadala zriadiť slovenskú materskú alebo základnú školu.

Naše samosprávy obyčajne vychádzajú z reálnych podmienok. Na čo nestačia samy, tam spolupracujú buď s niektorými inými obvodnými samosprávami, alebo so Slovenskou samosprávou Budapešti. A tak je to v poriadku. Veď aj vo voľbách aktívna spoločenská organizácia, spevácky zbor Ozvena, podobne ako súbor Lipa či slovenské kultúrne telesá z celej krajiny ochotne vystupujú na podujatiach obvodných slovenských samospráv.

No ale ako to všetko súvisí so zastupovaním záujmov slovenskej národnosti? Aké záujmy môže mať slovenská národnosť na úrovni budapeštianskych obvodov?

Predovšetkým, myslím si, Slováci žijúci v Budapešti, nech už žijú v ktoromkoľvek obvode, majú záujem o zmapovanie a spracovanie dejín slovenskej komunity v hlavnom meste Uhorska a neskôr Maďarska. Po zdokumentovaní týchto dejín aj o zviditeľnenie miest a udalostí, viažucich sa k niektorým lokalitám, slovenským rodinám, inštitúciám na území Budapešti. K zviditeľneniu patrí napríklad umiestnenie pamätných tabúl, ale aj sprístupnenie podrobnejších informácií o význame danej budovy, či inštitúcie pre slovenskú národnosť.

V minulom, ale aj v predchádzajúcich volebných cykloch, predovšetkým SSB, ale aj niektoré obvodné slo-

venské samosprávy sa už pustili do tejto práce. Myslím si, že stojí to zato pokračovať v začatej činnosti.

Ďalším evidentným záujmom slovenskej komunity v Budapešti je, aby tu vyrastajúca mladá generácia cítila väzbu ku svojim slovenským koreňom. V tomto môže pomôcť napríklad aj štipendium, ktoré udeľuje slovenská samospráva v štrnástom obvode. Samospráva sa snaží zapájať mladých štipendistov do svojej činnosti, čo tiež môže byť príkladom aj pre iných.

Keďže v hlavnom meste pôsobí pomerne veľa slovenských samospráv, ktoré majú v obvodoch svojich voličov, ale aj neregistrovaných občanov slovenského pôvodu, patrí sa, aby ich pravidelne informovali o svojej činnosti, vymieňali si navzájom informácie o svojej práci, ako aj o činnosti SSB. Slovenská samospráva Budapešti už takmer štvrtstoročie vydáva dvojmesačník pod názvom Budapeštiansky Slováč, čo osobne pokladám za priekopnícky čin. Práve preto to vidím ako ďalší bod zastupovania záujmov slovenskej národnosti v Budapešti.

Samozrejme, dôležité je aj to, aby na základe záujmu vedenia jednotlivých obvodných samospráv, alebo na báze tradícií vytvorených v priebehu doterajšieho dlhoročného pôsobenia slovenských zborov, sa v hlavnom meste prezentovala aj slovenská národnostná kultúra rôznych oblastí Maďarska. Deje sa to často v rámci spolupráce s pôvodnými komunitami členov budapeštianskych slovenských samospráv prakticky vo všetkých obvodoch.

Už na základe vyššie uvedeného si myslím, že slovenské národnostné samosprávy mali a majú možnosť nájsť si pole svojho pôsobenia. Závisí len od nich, od aktivity členov miestnych slovenských samospráv, nakoľko vyplnia rámce, ktoré v predchádzajúcich rokoch vytvorili ich predchodcovia, alebo si prípadne nájdu nové výzvy pre svoju činnosť.

Anton Paulík

Výsledky volieb do národnostných samospráv

Dňa 13. októbra sa v Maďarsku uskutočnili komunálne voľby a súčasne s nimi aj voľby do národnostných samospráv. Novinkou bolo, že národnostné voľby, na ktorých sa zúčastnili príslušníci 13 zákonom uznaných národností v Maďarsku, sa tentoraz konali v tých istých hlasovacích miestnostiach ako komunálne voľby. Národnosti, vrátane našej, tretej najpočetnejšej v krajine, si zvolili svoje miestne a teritoriálne zbory, ako aj členov valných zhromaždení celoštátnych samospráv.

Vôľu zúčastniť sa na voľbách prejavilo 12 402 slovenských registrovaných voličov. K urnám pristúpilo 72,5 %, čím sme sa zaradili medzi najaktívnejšie národnosti v Maďarsku.

Na základe údajov zo sčítania ľudu v roku 2011 sa miestne slovenské národnostné voľby mohli uskutočniť v 158 obciach, nominačné organizácie však zaregistrovali svojich kandidátov len v 112 lokalitách, takže voľby vypísali iba tam. Slováci si môžu rovnako ako v predošlom cykle znovu založiť šesť župných (teritoriálnych) samospráv: v Budapešti, v Komárňansko-ostrihomskej, v Novohradskej, v Békešskej, v Boršodsko-abovskozemplínskej a v Peštianskej župe.

V prípade volieb do župných samospráv a do celoštátneho zboru hlasovali voliči za poslancov zoradených na jednej listine, a to vďaka predvolebnej koalíčnej dohode nominačných organizácií. Valné zhromaždenie Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku bude v nasledujúcom cykle 31-členné.

Líderka celoštátnej spoločnej listiny Alžbeta Hollerová Račková hodnotila obdobie kampane a spoluprácu nominačných organizácií veľmi pozitívne. Podľa jej názoru „ľudia ocenili jednotnú slovenskú listinu a skutočnosť, že patríme medzi tie komunity, ktoré sa dokázali dohodnúť, a ktoré v kampani ťahali jedným smerom.“

V Budapešti sa založilo 16 slovenských samospráv. Na naše najväčšie potešenie sa k predchádzajúcim obvodom pridali dva nové, a to XV. a XVIII. Dôveru voličov si získali v II. obvode **Eubomíra Fallerová, Júlia Horváthová, Štefan Kollár**; v III. obvode **Edita Hortiová, Alžbeta Galdová, Zuzana Pogonyiová Karkušová**; vo IV. obvode **Enikő Óváriová, Anna Kutnyánszka, Zuzana Királyová**; v V. obvode **Karola Klauszová, Eva Szilágyiová Subová, Zsolt Szilágyi**; v VI. obvode **Juraj Rágyanszki,**

Ladislav Petro, Alžbeta Hollerová Račková; v VIII. obvode **Monika Szélényiová, Kazimír Kápolnai, Eva Gedőová**; v IX. obvode **Elena Bikszádiová, Ján Zsemberovszky, Ajgul Zelmanová**; v XI. obvode **Ildika Mária Klauszová Fúziková, Levente Galda, Zsombor Galda**; v XII. obvode **Michal Hrivnák, Ján Zsolnai, Alfija Szinová**; v XIII. obvode **Zuzana Hollósyová, Eva Fábíánová, Zuzana Mát-raiová**; v XIV. obvode **Anna Istvánová, Pavol Bensó, Vojtech Csizmadia**; v XV. obvode **Agneša Ferencziová, Ján Kukucska, Nikoletta Czintulová Kuruczová**; v XVI. obvode **Zuzana Szabová, Anna Dernovicsová, Mária Szlauková, Alžbeta Buzásová, Katarína Gazsová**; v XVII. obvode **Rozália Papová Polereczká, Zuzana Bretková, Ladislav Pap**; v XVIII. obvode **Peter Bakos, Elena Szőnyiová, Michal Zsolnai**; v XX. obvode **Alžbeta Árgyelánová, Pavol Miskovicz, Mária Szentesová**. Členmi Slovenskej samosprávy Budapešti sú **Edita Hortiová, Pavol Beňo, Levente Galda, Rozália Papová Polereczká, Júlia Szabová Marloková, Zuzana Szabová a Monika Szélényiová**.

LF

Dni Novej Pešti

Nová Pešť, od roku 1840 samostatná osada, získala mestské práva v auguste 1907. Toto výročie oslavujeme v posledných dňoch leta pod názvom Dni Novej Pešti. Tohtoročné oslavy sa konali od 29. augusta do 1. septembra. Samospráva IV. obvodu aj v tomto roku pripravila pre záujemcov pestrofarebný program.

V rámci Dni Novej Pešti majú možnosť predstaviť sa širšej verejnosti aj národnostné samosprávy pôsobiace v tejto mestskej časti. Slovenský volený zbor sa rozhodol prezentovať kultúru slovenskej národnosti v Maďarsku prostredníctvom skupiny **Pilíška rodina,**

ktorá predniesla slovenské ľudové piesne. Záujem divákov upútal najmä zriedkavý hudobný nástroj ozembuch – dlhá palica, ktorou sa tlčie o zem. Je na nej upevnená struna vedená cez mechúr a je ovešaná zvončekmi, roľničkami a podobnými predmetmi.

V slovenskom stánku vítala hosťov predsedníčka voleného zboru **Anna Kutnyánszka**, medzi ktorými boli predsedníčka Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku **Alžbeta Hollerová Račková**, poslanci Slovenskej samosprávy Budapešti **Eva Fábíánová** a **Levente Galda** a podpredsedníčka slovenského voleného zboru II. obvo-

du **Eubomíra Fallerová**. Na priateľské posedenie prišli prívrženci Slovenskej samosprávy IV. obvodu nielen z Novej Pešti, ale aj z iných mestských častí. Všetkých čakal široký výber turistických máp Slovenska, cestovných brožúr, katalógov ubytovania a služieb, ktoré organizátorom poskytol Slovenský inštitút v Budapešti.

Príjemné posedenie s pohostením trvalo do večera a popri zábave sme si našli čas aj na vážne témy. Najaktuálnejšou boli blížiac sa voľby do národnostných samospráv.

Enikő Óváriová

Výstava o M. R. Štefánikovi k nám prišla z Kanady

Foto: LF

Začiatkom tohto roka prišiel na adresu *Slovenskej samosprávy Budapešti* e-mail z *kanadského Edmontonu*, v ktorom nám dovtedy pre nás neznámy pán, dnes už priateľ, *kardiochirurg Peter Ondruš* navrhol usporiadať spoločne s neziskovou organizáciou *Spolu – Together* výstavu venovanú pamiatke *M. R. Štefánika*. Podpredseda voleného zboru *Pavol Beňo* sa hneď ujal tohto návrhu a spoločne s poslancami SSB začal s jeho realizáciou. Výsledkom úspešnej spolupráce bola 16. septembra vernisáž výstavy v aule *Slovenskej materskej školy, základnej školy, gymnázia a žiackeho domova v Budapešti*, usporiadanej pri príležitosti 100. výročia úmrtia Milana Rastislava Štefánika, jedného z najväčších Slovákov, ktorá v obrazoch približuje život tohto veľikána.

Na slávnostné otvorenie zavítal aj iniciátor a autor inštalácie na paneloch *Peter Ondruš*, ktorý má s *Milanom Rastislavom Štefánikom* spoločné *Košariská*, obaja v tejto západoslovenskej dedinke preživali detstvo. Okrem toho *MUDr. Ondruš* obdivuje *Štefánika* ako jednu z najvýznamnejších osobností slovenských dejín. Človeka, ktorý za svoj krátky život, necelých 39 rokov, vykonal toľko, ako málokto iný. Svojou húževnatosťou a presvedčením dosiahol také obdivuhodné výsledky, ktorými sa môže hrdiť málo ľudí na svete. Aj preto si *Peter Ondruš* zaumienil, že ho musí predstaviť študentom a učiteľom univerzity v *Edmontone*. Ako sám povedal na vernisáži v *Budapešti*, jazyk výstavy musel byť anglický. Okrem toho si uvedomil, že predstaviť *Kanadčanom* úplne neznámeho človeka prostredníctvom

dlhého textu nebude práve najrozumnejšie, lebo ich neupúta. Preto sa rozhodol použiť najmä obrázky, fotografie. „*Spojil som sa s významnými slovenskými inštitúciami ako Slovenské národné múzeum či Slovenská národná knižnica, ktoré mi poskytli väčšiu časť fotografického materiálu. Niečo som našiel aj na internete a tak vznikla výstava, ktorú sme prezentovali v Rutherfordovej knižnici Alabamskej univerzity v Edmontone. Keďže som začal propagovať výstavu cez sociálne siete, dostalo sa mi tej cti, že sa ľudia z rôznych končín sveta začali o expozíciu zaujímať. Nadviazali sme kontakt s Pavlom Beňom, ktorý sa podujal získať finančné prostriedky, aby mohla byť výstava predstavená aj v slovenských školách v Maďarsku,*“ povedal *MUDr. Ondruš*.

Premiéra expozície sa teda uskutočnila v *budapeštianskej slovenskej škole*. Panely s fotografiami a stručným textom predstavovali život *M. R. Štefánika* od detstva, cez mladosť až po tragickú smrť roku 1919, keď sa stal obeťou leteckej havárie v blízkosti Bratislavy. Počas svojho krátkeho, ale produktívneho života stačil študovať v *Šamoríne, Bratislave, Šoproni a Sarvaši*, diplom získal na *pražskej Univerzite Karlo-Ferdinandovej*. Stal sa uznávaným vedcom – astronómom, diplomatom, politikom, vojenským generálom, organizátorom *Československých légii* vo *Francúzsku, Rusku a Taliansku*. V roku 1918 bol s *T. G. Masarykom* a *Eduardom Benešom* spoluzakladateľom prvej *Československej republiky*. Bol povestný svojou železnou vôľou a obetavosťou. Jeho životným mottom bolo veriť, milovať, pracovať. Výstava

sa snaží ukázať, odkiaľ pochádza *M. R. Štefánik*, v skratke predstaviť dospelým aj deťom, čo dosiahol, akou cestou sa uberal.

K slávnostnej atmosfére vernisáže prispeli žiaci *budapeštianskej vzdelávacej inštitúcie*, ktorí za pomoci svojich pedagógov pripravili kultúrny program. Moderátorom bol *Maxim Pochyba*. Zvučným hlasom prečítal príbeh o rozhovore riaditeľa školy, kde sa učil *Štefánik* a z ktorého bolo zjavné, že mladý ambiciózný študent si predstavuje svoje ďalšie štúdiá v *Prahe*. *Bernadett Puhová* očarujúco zaspievala obľúbenú pieseň *Štefánika* a spevácky zbor školy s klavírnym sprievodom umeleckej vedúcej telesa *Agáty Košárovej Bartalošovej* pridal ďalšie krásne piesne. Odznali aj verše, ktoré mal – ako sa traduje – budúci astronóm a filozof veľmi rád. Či *Štefánik* obdivoval tance z *Maglódu*, to už nezistíme, ale kto ich videl v podaní malých *budapeštianskych tanečníkov*, ten si ich hneď zamiloval. Účastníkov vernisáže pozdravila *riaditeľka inštitúcie Júlia Szabová Marloková*. Prítomným sa okrem autora výstavy *P. Ondruša* prihovorili aj *zástupca veľvyslanca Zastupiteľského úradu SR v Budapešti Róbert Maxián* a predsedníčka *Slovenskej samosprávy Budapešti Edita Hortiová*. Expozícia vzdávajúca hold životu a dosiahnutým úspechom *Milana Rastislava Štefánika* poputuje do našich škôl v *Békešskej Čabe, v Slovenskom Komlóši* a v *Sarvaši*. Spreádzajú ju budú poslanci SSB *Edita Hortiová, Pavol Beňo* a *Rozália Papová Polereczká*.

SSB navštívila Velehrad a okolie

Členovia Slovenskej samosprávy Budapešti tesne pred voľbami navštívili Slovácko a Zlínsko. Dôvodom tejto cesty bolo bližšie sa zoznámiť s komunitou a prostredím, ktoré sú priamymi nositeľmi dedičstva vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda, navštíviť pútnické miesta a sakrálné pamiatky spojené s odkazom solúnskych misionárov, ktorých pápež Ján Pavol II. v roku 1980 vyhlásil za spolupatrónov Európy. Ako je známe, samospráva sa v roku 2018 pripojila do záujmového združenia právnických osôb s názvom **Európska kultúrna trasa sv. Cyrila a Metoda** so sídlom v Zlíne na Morave. Činnosť tohto združenia je zameraná na zviditeľnenie a zachovanie jedinečného európskeho dedičstva, autentického príbehu cyrilo-metodskej misie. Jeho členmi sú rôzne občianske organizácie, ako aj samosprávy na území Českej republiky, Slovenska, Poľska, Rakúska, Slovinska a Talianska. Cieľom je vytvoriť trasu putovania za cyrilo-metodskou tradíciou.

Martina Janochová spravujúca *Stály sekretariát Európskej kultúrnej trasy* nám venovala celý deň a pripravila rad stretnutí. Po *pútnickom areáli vo Velehrade* nás sprevádzal koordinátor kultúrnych aktivít a verejných vzťahov **Petr Slinták**. Velehrad patrí k najznámejším pútnickým miestam Českej republiky. Jeho skvostom je bohato zdobená *bazilika Nanebovzátia Panny Márie a sv. Cyrila a Metoda*, ktorú sme si pozreli ako prvú. Prešli sme aj velehradským podze-

mím, priestorom s jedinečnou atmosférou, umožňujúcim spoznať kláštor a martyrión, odkaz svedkov viery 20. storočia. V podzemí je vystavená aj zlatá ruža, vzácny dar od pápeža Jána Pavla II. z roku 1985. Prechádzajúc katakombami sme zo spánku vyrušili druh najmenšieho netopiera, vraj ich je tam asi 35. Letmo sme si prezreli expozície: Na križovatkách európskych dejín a Biblia pre malých a veľkých, pretože nás už očakával *starosta obce Velehrad Aleš Mergental*. Prekvapila ho skutočnosť, že v Maďarsku máme svoje samosprávy a tak sme mu najprv my trochu priblížili vznik a fungovanie národnostných samospráv, zákon o právach národností a informovali sme ho o tom, že máme v parlamente svojho hovorcu. Potom nám už on rozprával o obci Velehrad, ktorá funguje dosť neštandardne. Je to totiž pútnické miesto a celá obec vznikla preto, lebo tu bol kláštor. K velehradskému panstvu a opátstvu vlastniacemu obrovské lesy a pozemky patria aj obce Modrá a Salaš. Obec Velehrad má materskú a základnú školu, ako aj gymnázium, spravované Olomouckým arcibiskupstvom, ktoré kladie dôraz na kresťanské hodnoty, ale nie je určené striktne len veriaci. Zatiaľ má okolo 240 študentov a jeho prestíž neustále rastie. Špecifikum Velehradu je v sociálnej starostlivosti poskytovanej tradične už od konca 19. storočia, a to práve v súvislosti s rehoľnými rádmi na čele so sestrami rádu sv. Cyrila a Metoda. Pôvodne tu boli tri

zariadenia pre postihnutých. Momentálne sa tu starajú asi o 140 osôb s rôznymi zdravotnými problémami. Velehrad má v súčasnosti ťažký demografický prepád a s ním spojený nedostatok pracovných síl. Jeho výhodou ale je, že všetci sú tu zvyknutí na poskytovanie opatery. Komunita obce úplne normálne prijíma handicapovaných ľudí, ktorí môžu pracovať v sociálnych službách. Priestor pre veľkú škálu duchovných cvičení poskytuje Stojanov pútnický dom.

Po krátkej prednáške o fungovaní obce sme vošli do Turistického centra vybudovaného pre poskytovanie kultúrneho zázemia, v ktorom nás čakalo ďalšie prekvapenie. *Kultúrny manažér centra Tomáš Horváth* nás pozval na výstavu diel akademického sochára *Otmara Olivu*, ktorý sa špecializuje na tvorbu liturgických predmetov a úprav chrámových priestorov. Diela vystavené pod názvom *Príbeh sochy* nám vyrazili dych. Najvýznamnejšou prácou tohto umelca s neobyčajným talentom je výzdoba kaplnky Jána Pavla II. *Redemptoris Mater*, ktorej súčasťou je aj pápežský trón, prvý od dôb Berniniho. Olivovi sa tiež dostalo cti vytvoriť medailu k významnému 20. výročiu pontifikátu pápeža Jána Pavla II. (1998). Je jediným Čechom, ktorý kedy vzácnu medailu vytvoril. V centre sme si ešte pozreli výstavu svadobných fotografií, ale zážitok z diel akademického sochára bol taký silný, že prevalcoval milé a kreatívne diela mladých fotografov.

Po Velehrade sme sa presunuli do obce Modrá, respektíve do jej Archeo-skanzenu. Tu nás čakal *starosta obce Miroslav Kovařík*, ktorý nám robil sprievodcu po mieste pôvodného náleziska slovanského osídlenia z 9. storočia, z obdobia Veľkej Moravy. Prieskum tohto miesta pokračuje aj v súčasnosti. No a, samozrejme, odhaľuje aj staršie náleziská: germánske, keltské, halštadské, atď. Z čoho vyplýva, že tu ľudia od vekov nachádzali svoje sídla. Doteraz najstarší tu nájdený nález kostry ženy spadá do doby okolo roku 760. Vzácnym je tým, že sa zachoval, lebo v tej dobe sa pochovávalo spaľovaním. Rozborom nálezu vychádzajú najavo rôzne skutočnosti, napríklad, že Moravia jedli morské ryby, vyzu veľkú, dosahujúcu dĺžku 8 metrov, a jesetery, ktoré sa do rieky Moravy prichádzali trieť. Jedným z tunajších skvostov je rekonštruovaný kostol v Modrej, národná kultúrna pamiatka, pôvodne postavená pravdepodobne franskými misionármi okolo roku 800. Ako prvý odkryl pozostatky kostola v roku 1911 Jan Nevěřil. Na jeho rekonštrukcii pracovali všetci zamestnanci skanzenu. Inak celé miesto

pravdepodobne patrilo niekomu veľmi bohatému, kto patril k uherskohradištskej šľachte. Inak je tu cintorín s pozostatkami rituálnych obetí, domčeky a to zrubové, zemnice, typ kupeckého domu, replika palácovej stavby. Tu sa natáčal film Cyril a Metod – apoštovia Slovanov. V obci Bojné, s ktorou má Modrá priateľské styky, sa našli zvony z polovice 9. storočia, potvrdzuje, že aj Slovania mali zvony a tu, v skanzene, v kovárskej dielni sa odlievali ich repliky, preto ju tu ponechali. Zvon odlial Otmar Oliva so svojím synom a zaznel ráno o štvrté po tisícsto päťdesiatich rokoch. Zvon je teraz na obecnom úrade. V skanzene plánujú postaviť klenotnicu, v ktorej chcú predstaviť šperky a cenné predmety z obdobia Veľkej Moravy, ríše, ktorá podľa jestvujúcich dôkazov v období vlády kniežata Svätopluka siahala až k ukrajinskému Lvovu, a do ktorej premiestnia aj onen zvon. Je tu replika stavby nájdená v Uherskom Hradišti, školy písomníctva, v ktorej pravdepodobne pôsobil sv. Metod, prípadne jeho žiaci. Našli sa v nej stilusy na písanie. Je to prvá dokázaná škola písma na území strednej Európy.

K skanzenu patria aj sliepky, husi, kozy, biely capko, somár a iné zvieratá, čo podľa starostu Miroslava Kovaříka zvyšuje jeho návštevnosť. Podľa nás návštevníkov láka aj trasa degustácie 100 druhov vín a tých najlepších slivovic a iných páleniek, ako aj likérov českých liehovarov, nachádzajúca sa v jeho bezprostrednej blízkosti, či pálenica SKANZEN, ale aj Živá voda Modrá s preskleným tunelom 3 metre pod hladinou rybníka, kde možno vidieť aj vyzu veľkú.

Počas pobytu na Morave sme si pozreli Uherské Hradište a jeho historické pamiatky. Navštívili sme Zlín s Baťovým mrakodrapom a výt'ahom. Nevynechali sme ani zámok v Buchloviciach, ktorý dal postaviť urodzený gróf Ján Ditrich Petřvaldský ako dar svojej manželke Anežke Eleonóre z talianskeho rodu Colona. Výsledkom je barokový skvost, ktorého posledným majiteľom bol prvorodený syn grófa Leopolda II. Berchtolda Alois. Ten bol po roku 1945 nútený zámok opustiť ako nežiaduca osoba. Zámok je dnes k dispozícii návštevníkom v podobe, v akej ho zanechal.

LF

Foto: autorka

Slávnostná pobožnosť v Cinkote

Evanjelický cirkevný zbor v Cinkote (XVI. obvod Budapešti) tohto roku oslavuje 320. výročie svojho založenia. Cinkoťania pri tejto príležitosti usporiadali v predposlednú septembrovú nedeľu jubilejné služby Božie v miestnom kostole za účasti biskupa južného dištriktu evanjelickej cirkvi a. v. **Pétera Kondora**, putujúcej fárarky **Hildy Gulácsiovej Fabulovej**, zborového fára a fárovok spriatelých cirkevných zborov zo slovenskej Hornej a Dolnej Mičinej, fínskej Tapioly a rakúskej Viedne-Floridsdorfu **Daniela Duraja**, **Heidi Zittingovej** a **Marianne Fliegenschneeovej** a, samozrejme, miestneho fára **Istvána Vetöa**.

Prítomné delegácie z domova i zo zahraničia pozdravil miestny zborový dozorca **Zoltán Krizsán**, jeho slová tlmočil hosťom z troch štátov do angličtiny **I. Vető**. Počas celej bohoslužby spievali krojované členky miestneho slovenského speváckeho krúžku na zachovávanie tradícií, ktoré sa tejto úlohy zhostili hneď po zdraviaciach piesňou *Hrad prepevný je Pán Boh náš*. „Milujem obydlie tvojho domu, Hospodine, a miesto, kde tvoja sláva prebýva. Duša mi túži, priam prahne po sieňach Hospodinových; srdce a telo mi plesá v ústrety Bohu živému. Blahoslavení, ktorí prebývajú v Tvojom dome. Blahoslavený človek, ktorý v Tebe nachádza silu, tí, čo majú na mysli cesty do chrámu! Sláva Bohu, Otcu, Synu i Duchu Svätému. Ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz i vždycky naveky. Amen!“ znel chrá-

mom chválospev v slovenčine v podaní **H. Gulácsiovej Fabulovej**. Medzinárodný charakter osláv podčiarkol spoločný spev piesne *Ježišu, krotký zrak Tvoj*, ktorej prvá sloha zaznela po fínsky, druhá po slovensky, tretia po nemecky a štvrtá po maďarsky.

Kázeň biskupa južného dištriktu evanjelickej cirkvi a. v. **P. Kondora** bola založená na odsekoch č. 11-19 sedemnásťtej kapitoly *Evanjelia podľa Lukáša*: „Na ceste do Jeruzalemu prechádzal pomedzi Samáriu a Galileu. Ako vchádzal do ktorejosi dediny, išlo oproti nemu desať malomocných mužov. Zďaleka zastali a hlasne kričali: „Ježišu, učiteľ, zmiluj sa nad nami!“ Keď ich uvidel, povedal: „Choďte, ukážte sa kňazom!“ A ako šli, boli očistení. Len čo jeden z nich spozoroval, že je uzdravený, vrátil sa a veľkým hlasom velebil Boha. Padol na tvár Ježišovi k nohám a ďakoval mu; a bol to Samaritán. Ježiš na to povedal: „Neočistilo sa ich desať? A tí deviaty sú kde? Nenašiel sa nik okrem tohto cudzinca, čo by sa bol vrátil a vzdal Bohu slávu!“ A jemu povedal: „Vstaň a choď, tvoja viera ťa uzdravila.“ **P. Kondor** na základe tejto časti evanjelia kázal o jave, ktorého je podľa jeho slov nedostatok v našich srdciach: o vďačnosti. V dnešnom svete máme k dispozícii doposiaľ neslýchané množstvo materiálnych, ale aj duchovných statkov, ktoré berieme za samozrejmosť. Keď o niektorý prideme, sme rozhorčení a ani vtedy si nie všetci uvedomíme, že vôbec nešlo o samo-

zrejmosť, ale o niečo, za čo by sme mali byť vďační. Ako dodal, rovnako sme na tom aj s Bohom, ktorému nič iné nemôžeme ponúknuť ako svoju vďaku. Deväť malomocných z citovaného evanjelia nechcelo úmyselne uraziť Ježiša, neboli nevďační, iba po tom, ako sa uzdravili, ich život šiel ďalej, narazili na nové problémy a jednoducho zabudli. Ako aj my často zabúdame. **P. Kondor** vyslovil vďačnosť Bohu jednak všeobecne, ale vzhľadom na charakter omše tentoraz aj špeciálne za cinkotských predkov, ktorí tento zbor založili pred vyše tromi storočiami, za ich vieru a vytrvalosť, za to, že po 320 rokoch mohli prítomní toto výročie osláviť spoločne s partnerskými cirkevnými zbormi.

Po krátkej kultúrnej vložke – komornom koncerte mládežníckej kapely **Cizella** s violončelistom **I. Vetőom** – **P. Kondor** požehnal pamätnú tabuľu fárov kostola. Potom prišiel rad na pozdravné slová predstaviteľov prítomných cirkevných zborov. Ako prvá sa v mene *Slovenského evanjelického cirkevného zboru v Budapešti a celoštátnej fárarskej služby* prihovorila **H. Gulácsiová Fabulová**. „Tešíme sa, že môžeme spolu s vami osláviť toto výročie a môžeme sa poďakovať za všetko nášmu Pánovi, aj za našich slovenských predkov. Ich srdcovou záležitosťou bolo ako prvé po príchode postaviť kostol a školu. Vďaka Pánovi, že môžeme teraz na toto všetko spomínať. Nech požehná cirkevný zbor v Cinkote, aby ste aj

naďalej mohli spolu v jeho láske pokračovať na začatej ceste až do nebeského kráľovstva.“ Farár z Hornej Mičinej D. Duraj sa vo svojom príhovore zameral na domov. „26. januára 1699 Turci kapitulovali, podpísali Karlovský mier. Naši predkovia boli konečne slobodní, mohli snívať svoj sen o pokojnej domovine. [...] Aj preto naši otcovia mohli prísť sem, aby si založili svoj nový domov. Vtedy ešte národnostné rozdiely nehrali rolu. Chceli a išli na miesta, kde boli potrební, kde mohli vytvoriť nový domov. A stalo sa tak. Oni zrazu mohli žiť svoj sen o domove. To zanechali pre nás všetkých – ako odkaz. Postavili tu aj svoj duchovný domov. Zveládili chrámy, ktoré sú tu, aby zanechali odkaz nám, svojim potomkom. Domov nie je len chalúpka, pole, ulica, alebo lúka. Máme aj dobrého nebeského Otca, ktorý pre nás pripravil domovinu. Tam každý z nás príde, aby si po namáhavej ceste odpočinul. Ale to má na starosti Boh. My teraz ešte stále máme

poslanie. Vybudovať domov našim potomkom. Vštepíť im odkaz o tom, že naši otcovia o domove len snívali. Neskôr ho pre nás budovali. My ho zachováваме. Aby oni, naša mlad', mali čo pozdvihnúť. Je to však aj s vedomím, že priamy odpočinok je spojený s vierou a domovom v nebesiach. Tak nech nebeský Pán aj naďalej žehná vás, vaše domovy, rodiny a vašich potomkov. Amen.“ Slová D. Duraja tlmočila do maďarčiny predsedníčka miestnej slovenskej samosprávy **Zuzana Szabová**.

Farárka cirkevného zboru vo fínskej Tapiole **Heidi Zittingová** prezradila, že jej zbor sa vo Fínsku práve v tom čase modlil za 320-ročný cinkotský cirkevný zbor, čo potvrdil modernými technológiami nepohrdajúci I. Vető, ktorému práve vtedy prišla cez mobilnú aplikáciu fotografia veriacich z Tapioly, o čo sa s prítomnými hneď podelil. **H. Zittingová** odovzdala Cinkoťanom dar v podobe ikony s názvom *Svätá trojica*, zobra-

zujúcej troch cudzincov, ktorí prišli za *Abrahámom* a *Sárou*, aby im oznámili príchod dieťaťa. *Abrahám* a *Sára* ich prijali s takou pohostinnosťou, s akou Cinkoťania zakaždým privítajú svojich fínskych priateľov. Napokon farárka **Marianne Fliegenschneeová** z Viedne-Floridsdorfu ako správna Rakúšanka priniesla okrem slov obdivu a priateľstva slávne bonbóny Mozartove gule a napolitánky Manner. Na záver sa prihovorel starosta mestskej časti **Péter Kovács**, ktorý vyzval členov zboru, aby rovnako ako doteraz naďalej konali dobro, za čo sa im Pán Boh istotne odvdáči ďalšími 320 rokmi.

Slávnostné služby Božie uzavreli spoločná simultánne viacjazyčná modlitba Otčenáš a požehnanie prítomných.

Potom mali účastníci príležitosť porozprávať sa počas recepcie v neďalekej farnosti a zborovom dome.

ZP, EN

Foto: EN

Jubileum Speváckeho krúžku na zachovanie tradícií v Cinkote

V posledný augustový deň oslávil 20. výročie svojho založenia *Spevácky krúžok na zachovanie tradícií v Cinkote*. Na slávnosti, ktorú usporiadala *Slovenská samospráva XVI. obvodu Budapešti*, sa zišli dlhoroční podporovatelia slovenskej veci v tejto mestskej časti, dôchodcovia i tí mladší fanúšikovia zboru, ako aj priaznivci tanca a spevu.

Oslava zoskupenia, ktoré vzniklo ako dočasné v roku 1999 pri príležitosti 300. výročia príchodu obyvateľov z Hornej a Dolnej Mičinej na vyľudnené panstvo Benickovcov a ktoré 20 rokov odolávalo času a zrástlo do jednej rodiny, sa začala spoločnou pobožnosťou v miestnom evanjelickom kostole, kde hostí privítal **István Vető**. „*Je radostné, že v tomto kostole, ktorý bol svedkom mnohých udalostí, opäť ožije nielen minulosť, ale aj tradícia, ktorá nás ženie vpred, stráži naše vedomie, vplyva na našu oddanosť, vernosť k domovine, národu a užšiemu okoliu,*“ zneli v 243-ročnom kostole úvodné slová evanjelického farára, desať rokov pôsobiaceho v Cinkote. „*Dve desaťročia boli pre nás vzácne a bohaté. Za ten čas vyrastie jedna generácia, na veľa sa zabudne, ale veľa si treba aj zapamätať, aby ostala pamiatka na minulosť, dedičstvo, ktoré my máme za úlohu odovzdať. Medzi prítomnými je veľa tých, ktorí boli pri založení ešte mladí a teraz sú už v strednom veku, ale aj tých, ktorí boli už vtedy starší a ktorí sú teraz vďační, že môžu byť medzi nami. V každom prípade spomínanie siaha do dávnej minulosti, čím je staršia, tým je hodnotnejšie. Teším sa, že ste toľkí prišli, aby ste sa podelili o radosť hrstky nadšených Cinkotánov,*“ vyložil Sväté písmo z 15. a 16. kapitoly 1. knihy kroník **István Vető**. Farár so slovenskými koreňmi po praslíci poznamenal, že minulosť podmieňuje súčasnosť. „*Každý účinkujúci v tento slávnostný deň predstaví to, čo má v srdci, kultúru, ktorá sa šírila*

Foto: EF

z generácie na generáciu,“ dodal a zdôraznil, že síce „*nie šaty robia človeka*“, ale odev veľa prezradí o ňom a tí, ktorí sa do krojov obliekli, dozaista cítia význam tradícií.

Po pobožnosti sa rozradostený krojovaný sprievod so živou hudbou vybral ulicami k *Pamiatkovému domu*. Bolo milé vidieť, že mnohí vodiči zastavili a spolu s obyvateľmi, ktorí vychádzali z domov, zvedavo sledovali pestrý pochod, možno s domnienkou, že sa koná tradičná svadba. Vo dvore odborníkmi veľmi vkusne zariadeného národopisného domu hostiteľia každého privítali občerstvením. Potom sa začal najočakávanejší moment dňa, kultúrny program. V jeho úvode obecnosť pozdravil viceprimátor obvodu **József Szász**, vedúca jubilujúceho zboru **Katarína Gazsová** po maďarsky a predsedníčka *Slovenskej samosprávy XVI. obvodu* **Zuzana Szabová** po slovensky pozdravili významných hostí. Následne odovzdali slovo **Kataríne Szászovej Gödörovej**, ktorá moderovala z 23 častí pozostávajúci program. Musíme sa priznať, jej odbornosť a ľubozvučný hlas boli ideálnou voľbou na sprevádzanie touto kultúrnou mnohorakosťou. Jej vstupy by dozaista zahanbili aj mnohých ostrieľaných mediálnych moderátorov, ale, bohužiaľ, všetko bolo vo väčšinovom jazyku, teda v maďarčine.

„*Spev a tanec nepoznajú hranice,*“ znelo v chváloreči jubilujúceho speváckeho krúžku, ktorý ako prvý očaril obecnosť kyticou slovensko-maďarských piesní. Po nich nasledovali vystúpenia pozvaných telies, s ktorými sa v priebehu 20 rokov ich členovia spriatelili. Na pódiu sa vystriedali

Kultúrny spolok Lipóta Bálóa z Čemeru, v tomto roku 30-ročná Kultúrna skupina klubu dôchodcov a Tanečná skupina Petruška, ako aj Folklórny spolok Zelený veniec z Ečeru, Tanečná skupina z Kerestúru, Kultúrny spolok na zachovanie tradícií vo Veľkej Tarči, folklórna a tanečná skupina Spolku

na zachovanie tradícií Rosička z Maglódu, Spevácky zbor Čistý prameň z Čemeru a nemecký spevácky zbor Rozmarín zo XVI. obvodu Budapešti. Všetky súbory si dali naozaj záležať, tanečníci predviedli svoje najlepšie choreografie a spevácke zbory si pripravili najkrajšie kytice piesní zo svojho repertoáru.

Najdojímavejší moment však ukrýval posledný bod programu, v ktorom pozvaní hostia mali príležitosť poďakovať sa jubilantom. K 20-ročnej neúnavnej práci gratulovala aj *predsedníčka Celostátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku (CSSM)*. „*Udržiavať slovenskú kultúru tam, kde je slovenská komunita vo väčšine alebo má väčšiu váhu, je záslužná práca a patrí za ňu veľká vďaka. Robiť to však v prostredí, kde je slovenská kultúra kvapkou v mori kultúry vôbec, to je niečo, čo si zaslúži obrovské uznanie a obdiv,*“ zdôraznila **Alžbeta Hollerová Račková** a v mene CSSM odovzdala dva symbolické darčeky: diplom vyjadrujúci vďaka a uznanie a košík dobrot, na ktorých si členovia dozaista pochutnajú. Každý bývalý i terajší člen, vystupujúce skupiny a tí, ktorí sa nejakým spôsobom pričínili o 20-ročnú existenciu súboru, ako aj o úspešnosť speváckeho zboru, si od vedúcej **K. Gazsovej** prevzali ručne maľovanú vázu, ktorej dizajn chváli majstrovsky odvedenú prácu **Eriky Szatmárievej Krizánovej**.

Jubilejná oslava *Speváckeho krúžku na zachovanie tradícií v Cinkote* pokračovala spoločnou večerou a vyvrcholila veselnicou so živou hudbou.

Sústredenie slovenského speváckeho zboru Ozvena

Budapeštiansky slovenský spevácky zbor Ozvena usporiadal v prvý septembrový týždeň sústredenie – tentoraz v Novom Meste pod Šiatrom, v Smaragdovom údolí. Už pred odchodom sme si uvedomovali, že nás čaká tvrdá práca, pretože sme sa pripravovali na Medzinárodné stretnutie speváckych zborov, ktoré organizoval náš zbor 5. a 6. októbra v Budapešti.

Hneď po príchode sme si prebrali repertoár, pretože na druhý deň ráno sme spievali na slávnostnom otvorení nového školského roka v Maďarsko-slovenskej dvojjazyčnej základnej škole v Novom Meste pod Šiatrom. Tam

Foto: Zuzana Hollósyová

nás v príjemnej atmosfére privítala riaditeľka **Júlia Kucziková** a celý pedagogický zbor. Po návrate zo školy sme sa pustili do pravidelnej každodennej práce. Deň sme začínali rannou rozvíčkou, potom nasledovalo naladenie hlasov a skúška, ktorá trvala do obeda

a pokračovala od piatej popoludní do večere. Medzi dvoma skúškami sme sa zoznamovali s okolitými pozoruhodnosťami. Navštívili sme Rákócziho hrad v Sárospataku, urobili sme si výlet sedačkou a lanovkou v Novom Meste pod Šiatrom a posledný deň sme niekoľkí prešli na Slovensko.

Do spevokolu sa prihlásili noví členovia - manželský pár **Eva a Viktor Szaniszlóovci**

Veľmi sme sa im potešili, lebo sme veľmi potrebovali „čerstvú krv“ do sopránu aj do kontrabasu.

V sobotu sme sa vrátili do našich domovov s pocitom dobre vykonanej práce.

Mária Libayová

Ozvena: 220 rokov - 220 hlasov

Foto: Eva Fábriánová

Foto: Levente Galda

V dňoch 5. a 6. októbra 2019 sa uskutočnilo *IX. Medzinárodné stretnutie speváckych zborov* pod názvom *220 rokov – 220 hlasov*, ktoré zorganizoval *Budapeštiansky slovenský spevácky zbor Ozvena* v Kostole sv. Jozefa na Námestí Mihálya Horvátha v VIII. obvode. Tento kostol pred 220 rokmi stavali spoločne Slováci a Nemci, ktorí žili v tunajšom okolí. Stretnutie 8 zborov, ktoré tvorilo 220 spevákov z Česka, Slovenska, Srbska a Maďarska, sme uskutočnili na ich počesť. Naše pozvanie prijali *Zbor na zachovanie tradícií Liederschatz z XVIII. obvodu Budapešti*, *Spevácky zbor Camera Chabra z Prahy*, *Miešaný zbor Slovenského kultúrneho centra P. J. Šafárika z Nového Sadu*,

Evanjelický miešaný zbor z Békešskej Čaby, *Spevácky zbor Kantáta Šurany*, *Miešaný spevácky zbor Ozvena z Lučienca* a *Miešaný spevácky zbor zo Zvolena*. No a na podujatí, prirodzene, vystúpil aj hostiteľský Budapeštiansky slovenský spevácky zbor Ozvena.

Zbory pozdravil mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenskej republiky v Budapešti **Pavol Hamžík**, ktorý vyjadril potešenie z toho, že spolu a spevom oslavovali 220 rokov postavenia Kostola sv. Jozefa. Miestny duchovný **vdp. Antal Michels** poďakoval Ozvene za krásnu oslavu Božieho chrámu. Predsedníčka hostujúceho zboru **Zuzana Hollósyová** vo svojom uvítacom prejave pripomenula, že prvé stretnutie sa uskutoč-

nilo v nadväznosti na vstup Maďarska do Európskej únie v roku 2004 v evanjelickom chráme na Deákovom námestí, kde v 19. storočí slúžil aj *Ján Kollár*.

Prvý deň odzneli v kostole svetské piesne, v nedeľu pred omšou a po nej zase cirkevné piesne a počas slovenskej omše spieval Budapeštiansky zbor Ozvena.

Stretnutie sme ukončili spoločným obedom a krásnou plavbou po Dunaji. Výlet na lodi *Monarchia* zabezpečila *Slovenská samospráva IX. obvodu Budapešti*. Hlavné mesto Maďarska sme niektorým z hostí ukázali aj z autobusu, sprievodkyňu im robila bývalá učiteľka **Rozália Néveryová**.

Mária Libayová

Budapešťania na Slovenských dňoch v Čorváši

V rámci spolupráce medzi Slovenskou samosprávou II. obvodu Budapešti a Slovenskou samosprávou v Čorváši sa členky budapešťianskeho volebného zboru zúčastnili na XVIII. Slovenských dňoch v Čorváši, ktoré sa konali v dňoch 23. – 25. augusta. Podujatie organizovala miestna slovenská samospráva za výdatnej pomoci vedenia mesta. Zúčastnili sa na ňom hostia zo Sládkovičova, priateľského mesta zo Slovenska, ako aj z okolitých Slováckmi obývaných obcí a miest.

Medzi najdôležitejšie udalosti bohatého programu patrilo otvorenie vysnívaného, precízne zrekonštruovaného a od podlahy po strop zariadeného *Slovenského národopisného domu*. Otvoreniu po odznení maďarskej a slovenskej hymny predchádzali príhovory predsedníčky *Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku (CSSM) Alžbety Hollerovej Račkovovej*, primátora *Lajosa Barátha*, predsedníčky *Slovenskej samosprávy v Čorváši Alžbety Gyimesiovej Hudíkovej*, ktorá vyslovila veľkú vďaku viceprimátorovi Čorvášu *Andrásovi Dohányosovi* za jeho nevyčísľiteľný prínos v zariadení ustanovizne dobovým nábytkom,

vybavením trojgeneračnej domácnosti, náradím spred 80-100 rokov, aby bolo v deň otvorenia všetko na mieste, len sa nast'ahovať. Na podnet slovenskej samosprávy dostal *A. Dohányos* prednedávnom titul *Čestný občan Čorvášu*. Prítomným sa prihovoril aj generálny konzul Slovenskej republiky v Békešskej Čabe *Emil Kuchár* a svoju zdravicu pridal aj bývalý poslanec *Národného zhromaždenia György Vantara*. Od predsedníčky CSSM sme sa dozvedeli, že *po Nemcoch máme my, Slováci, najviac národopisných zbierok v Maďarsku a teraz nám k nim pribudla ďalšia, takže naďalej čas, aby sme znovu vydali reprezentatívnu publikáciu zvečňujúcu slovenské národopisné zbierky v Maďarsku, ktorú onoho času zostavil Juraj Ando, a doplnili ju o tie najnovšie. Odovzdanie tohto domu je veľmi pekným zakončením jedného volebného cyklu a veľmi dobrým podnetom k pokračovaniu v začatej práci v nastávajúcom cykle*. Primátor mesta L. Baráth vyzdvihol, že *Čorvášania môžu byť právom hrdí na toto národopisné múzeum a na spoločnú minulosť. Po tureckom pustošení bolo začiatkom 19.*

storočia už po tretí raz nutné znovu vybudovať Čorváš. Podieľali sa na tom štyri národnosti – Slováci, Nemci, Rumuni a Maďari. Práve preto môžeme byť svetu, respektíve Európe príkladom spolupráce, v duchu ktorej tu aj dnes žijeme a tvoríme. A. Dohányos nás informoval o tom, že Čorváš je samostatným osídlením od roku 1850, slovenské rodiny sem začali prichádzať okolo roku 1870. Najprv z okolitých obcí a neskôr z územia dnešného Slovenska. Priniesli so sebou svojský spôsob stavby domov, v takomto štýle postavili roku 1910 aj tento pôvodne trojgeneračný dom.

Po príhovoroch sa slova ujali evanjelická farárka *Hilda Gulácsiová Fabuľová* a čorvášsky evanjelický duchovný *András Zsíros*, ktorí požehnali náročne zrekonštruovaný dom.

Po prestrihnutí pásky sa účastníci osláv jedným krokom vrátili o takmer sto rokov späť do dejín a obdivovali dobové zariadenie múzea.

O Slovenskom národopisnom dome v Čorváši sa môžete viac dočítať v maďarskej prílohe.

EF

Foto: autorka

Drevorezbár Michal Zsolnai v Segedíne

Na pozvanie *Spolku segedínskych Slovákov* v polovici októbra inštalovali v priestoroch *Domu národnosti* v Segedíne výstavu drevorezbára, komlóšskeho rodáka žijúceho v Budapešti **Michala Zsolnaiho**. Ako povedal predseda spolku **Ján Bencsik**, apropom usporiadania výstavy, slávnostné otvorenie ktorej sa uskutočnilo v rámci *Dňa slovenskej kultúry v Segedíne*, bolo udelenie vyznamenania Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku *Za našu národnosť* Michalovi Zsolnaimu. To bol aj dôvod na pozvanie členiek-speváčok *Folklorneho spolku Furmička z Čemera*, ktoré spestrili otvorenie výstavy pies-

ňami zo zbierky *Takto spievali v Čemeri*. Životnú dráhu a dielo Michala Zsolnaiho predstavil prítomným priateľ M. Zsolnaiho, drevorezbár z blízkeho Hódmezővásárhelyu **József Nagy**.

Deň slovenskej kultúry v juhomaďarskej metropole sa usporadúva v deň výročia registrácie Spolku segedínskych Slovákov a *segedínska slovenská samospráva* v tento deň odovzdáva vyznamenanie *Za segedínskych Slovákov*. Tohtoročnou laureátkou sa stala rodáčka zo Slovenska, rozhlasová redaktorka **Iveta Hruboňová**, ktorá sa usadila v Segedíne pred viac ako 30 rokmi. Laudáciu predniesla členka miestnej slovenskej samo-

správy **Mária Mataiszová**, vyznamenanie odovzdal predseda slovenského voleného zboru **Tomáš Račko**.

Na priateľské stretnutie odprevadila drevorezbára aj skupina Slovákov z Budapešti. Milou pozornosťou organizátorov bolo pohostenie účastníkov podujatia tradičným komlóšskym svadobným jedlom: pečeným mäsom podávaným s plnkou z kuracej pečene.

Fotografie z vernisáže sú uverejnené na 16. strane.

Alžbeta Hollerová Račková
predsedníčka Kruhu priateľov
Slovenského Komlóša

Čorvášania v hlavnom meste

Prvý októbrový víkend usporiadala Slovenská samospráva v Čorváši na čele s **Alžbetou Gyimesiovou Hudikovou** pre najaktívnejších členov tamojšej slovenskej komunity dvojdnový výlet do Budapešti. V hlavnom meste ich privítali predstavitelia slovenského voleného zboru II. obvodu, a to v rámci dvojstrannej dohody o spolupráci, opierajúcej sa nielen o snahu navzájom si pomáhať, vymieňať si skúsenosti, posilňovať identitu slovenských občanov, ale aj o závažnú historickú skutočnosť. V päťdesiatych rokoch totiž do Čorváša násilne presídli veľa obyvateľov Budapešti, mnohých práve z II. obvodu. Čorvášania s ľuďmi z veľkomesta súcitili, prijali ich do svojich domovov, ba v nejednom prípade im ponúkli svoje príbytky a oni sa utiahli do zadných izieb či do prístavkov. Toto puto

do dnes spája dolnozemske mesto s II. obvodom.

Skupinka Čorvášanov sa nenechala odradiť nepriajným počasím – rovno z vlaku sa vybrala k Poľnohospodárskemu múzeu, aby si pozrela bustu čabianskeho politika Ondreja Áchima L. Odtiaľ mala len na skok do Múzea krásnych umení, kde si prehliadla stále expozície. Väčšina členov delegácie vekovo síce patrí k seniorom, ale prekvapujúci bol ich záujem nielen o historické pamiatky hlavného mesta, ale aj o jeho súčasnosť. V snahe nadobudnúť čím viac zážitkov sa rozhodli využívať prostriedky mestskej hromadnej dopravy a precestovali takmer celé centrum – od Mestských sadov cez Margitin ostrov až po Gellértov vrch. Večer si na stretnutí s predstaviteľmi slovenskej samosprávy II. obvodu zaspomínali na stretnutia v Čorváši,

pozhovárali sa o blížiacich sa voľbách i o ich odvážnych plánoch do budúcnosti. V auguste v Čorváši slávnostne odovzdali Slovenský národopisný dom a keďže sa im znova podarilo získať dotácie Ministerstva ľudských zdrojov, o rok by chceli v susedstve odovzdať do užívania obnovený spoločenský dom a hospodárske budovy.

Na nedeľňajšom stretnutí sa hostitelia a hostia dohodli, že do Budapešti zavítajú aj na jar, aby si mohli pozrieť tie časti mesta, na ktoré im teraz nezostal čas. Aj dovtedy sa môžu zoznamovať so slovenskými súvislosťami našej metropoly prostredníctvom publikácie Ladislava Petra Slovenská Budapešť – Szlovák Budapest, ktorú dostali od slovenského voleného zboru II. obvodu.

vzs
Foto: Čorvášania

Vo vile Tomáša Baťa v Zlíne

Foto: LF

Na poznávacej ceste po Morave a Slovácku, organizovanej Slovenskou samosprávou XIV. obvodu, budapeštianski Slováci zavítali aj do Zlína, mesta, kde sa začal odvíjať príbeh priemyselníka svetového mena Tomáša Baťa. Topánky firmy Baťa sú svetoznáme, nie tak pôvod jej zakladateľa a jeho výnimočná osobnosť. Kto vlastne bol „československý selfmademan“ sme sa dozvedeli v jeho vile v Zlíne.

Tomáš Baťa bol československý podnikateľ, „kráľ obuvi“, tvorca svetového obuvníckeho impéria, primátor Zlína (1923–1932) a verejný činiteľ. Pochádzal z rodiny, ktorá sa po stáročia zaoberala obuvníctvom. Prvá zmienka o šustrovi, či krpčiarovi menom Lukáš Baťa je z roku 1667. A tak nečudo, že sa vypracoval na najvyšší vrchol tejto profesie.

V roku 1894 sa súrodenci Tomáš, Antonín a Anna nechali vyplatiť svojím otcom z rodinného podniku. Od svojej zosnulej matky dostali veno 800 zlatých, s ktorým v Zlíne založili obuvnícku živnosť. Neobvyklý a priekopnícky bol spôsob riadenia podniku súrodencov Baťovcov. Napriek tomu v roku 1895 všetok ich majetok zastavili na splátky a zmenky. Baťovci klesli na dno. Začali im hroziť žaloby zo strany veriteľov. Keď Antonín odišiel „na vojnu“, ujal sa vedenia podniku Tomáš. Pokúsil sa zbaviť dlhov a to spôsobom, ktorý sám popisuje týmito slovami:

„Skoro si ma práca podrobila celého. Všetko požehnanie môjho života sa začalo tohto dňa. Pochopil som svoju pochabosť v napodobňovaní lenivých ľudí, či pánov alebo nepá-

nov. Vykonávaním všetkých robotníckych prác som našiel cesty, ktoré viedli k úspore materiálu i zjednodušeniu práce robotníka... Suroviny som nosil na chrbte z otrokovicekej stanice od poľnočného vlaku, desať kilometrov od Zlína. Do rána som s jedným robotníkom nakrájal materiál a ráno ho vydal ostatným robotníkom, ktorí pracovali vo dne v noci, až kým nebolo dielo hotové. Potom zase robotníci vyspávali a ja som išiel v noci odvieť tovar, doviest' novú surovinu i peniaze na výplatu... Sám som nakupoval materiál, sám som ho porezal alebo postrihal, sám som rozdelil medzi robotníkov, sám prijal a prezrel, skontroloval pár za párom, sám som vyplatil robotníkov, sám som urobil všetku evidenciu a účtovníctvo...“

Firma prešla ešte mnohými útrapami, kým boli v roku 1897 splatené všetky dlhy. Tomáš Baťa ale už stál pevne na nohách. Odcestoval za skúsenosťami do Ameriky, odkiaľ so sebou priviezol nové plány výstavby továrenských budov a nadšenie pre americký smer manažmentu. Objednal tiež nové výkonnejšie stroje priamo z USA. V roku 1908 zomrel ťažko chorý Antonín Baťa. Tomáš zostal jediným vlastníkom firmy T&A Baťa.

O geniálnom podnikateľovi svojich čias nám v jeho vile porozprával riaditeľ nadácie Tomáša Baťa **Pavel Velev**.

Tomáš Baťa si dom nechal postaviť v roku 1912. Povedali by ste, že je luxusný, ale nie je tomu tak. V tom čase právnici či lekári mali oveľa luxusnejšie vily. Do nového domu si Tomáš Baťa priviedol manželku Máriu Menčíkovú, ktorá žila vo Viedni a

jej otec Ferdinand Menčík bol správcom viedenskej Dvorskej knižnice. Baťa mal 36 a Mária necelých 19 rokov. Brala si nielen jeho, ale aj jeho tovareň a jeho prácu. Zažila s ním mnoho zaujímavých chvíľ. Mala s ním len jedného syna Tomáša, ktorý prišiel na svet v roku 1914.

Aby sme sa presvedčili, ako bol súkromný život T. Baťa prepojený s továrňou, uviedol nám náš sprievodca nasledovný príklad: „Keď raz Mária prišla za Tomášom a povedala mu, že by potrebovala nový príbor, on jej odpovedal: Máničko tovareň potrebuje nové kopytá, a bolo po príbore.“ Tomáš Baťa teda nedelil majetok na svoj a na majetok firmy. Svojho syna vychovával prísne. Z viacerých konkrétnych príkladov, ktoré sme si vypočuli, uvedieme aspoň jeden: Keď mal syn 12 rokov, išla rodina v lete do Brna v otvorenom kabriolete. Tomík mal na hlave baretku, ktorú mu vietor sfúkol z hlavy. Auto zastalo a otec vraví, aby si išiel po čiapku. Keď sa s ňou vrátil, povedal mu, že ak mu ešte raz spadne, tak pôjde pešo. Ako to už býva, baretka opäť uletela. Tomáš Baťa zastavil, Tomíka vysadil a povedal mu, aby si našiel cestu do Zlína ako chce. Samozrejme, matka mala o neho obavy, ale nič sa nedalo robiť. Tomík zostal v lese pri Lukovskom hrade sám a nevedel, čo robiť. Okolo išli nejakí trampí a spýtali sa ho, čo sa stalo. Navrhli mu, aby tam počkal, kým otec pôjde späť. Tomík čakal. Podvečer sa otec vracal, uvidel ho tam, zastavil a naložil do auta. Navyše ho pochválil, že neminul tých 10 korún, ktoré mu dal na cestu.

Tomáš Baťa však nebol prísny len

voči svojej rodine, ale aj voči svojim spolupracovníkom. Raz dal úlohu hlavnému chemikovi, aby pripravil zvláštnu farbu, na čo mu dal tri hodiny. Ten sa bránil, že to nemôže stihnúť, ale s Baťom nebola reč. Tak teda chemik v nedeľu ráno o štvrtej zazvonil vo vile. Baťa mu prišiel otvoriť, vzal kožu a pochválil ho, akú dobrú prácu odvedol. Pred krbom bol krásny perzský koberec, na ktorý Baťa položil čerstvo zafarbenú kožu, z ktorej ešte presakovala farba, a povedal: dobrá práca, ale Mánička nebude mať radosť.

Tomáš Baťa bol človek, ktorý sa staral o ľudí. Celá jeho činnosť a činnosť jeho firmy smerovali k tomu, aby sa ľudia mali lepšie. Preto je v Zlíne 2 500 rovnakých malých domčekov, hotely, športoviská, zdravotné strediská, školy. To v 30. rokoch nebolo bežné. Zlín prezývali Amerika v Československu a Baťu ten americký blázon. Bolo to presne naopak – bol geniálny podnikateľ. V Zlíne boli výplaty u Baťu 3-krát vyššie než v celom Československu a 2-krát vyššie než vo vtedajšom Francúzsku. Do Zlína sa hlásili o prácu desiatky tisíc ľudí, pretože tam videli v skutočnosti lepší život.

Po tomto výklade sme sa vrátili k osudu vily a jej majiteľov. Keď Tomáš Baťa v roku 1932 zahynul pri leteckom nešťastí, vo vile zostala manželka a syn. V roku 1939, tesne pred okupáciou, opustili Československo. Neboli Židia, ale uvedomili si, že keď zlínska centrála, ktorá riadila početné pobočky po celom svete, bude okupovaná Nemcami, firmu bude treba riadiť zvonku. Syn zostal v zahraničí, najprv v Londýne a potom v Kanade, ale Mária sa vrátila, aby mohla dozerať na chod závodu. Tu strávila celú vojnu a svojimi kontaktmi zachránila množstvo ľudí pred gestapom. Sama sa niekoľkokrát ocitla v nebezpečenstve, keď ju gestapo chcelo zavrieť. Nakoniec v roku 1945, tesne po vojne, syn po ňu priletel lietadlom a odviezol ju do Kanady.

Nebolo to však také jednoduché, pretože Mária nemala pas a nebyť vtedajšieho ministra zahraničných vecí Jana Masaryka nebolo by sa jej to podarilo. Žiaľ, Mária si v zahraničí dlho neužila slobody, pretože ako 61-ročná zomrela na leukémiu. Syn viedol firmu z kanadského Toronta až skoro do svojej smrti, do roku 2008.

Vráťme sa ale k vile. V obývačke a všade na prízemí zostalo množstvo pôvodných prvkov a materiálov, ako podlaha, drevené obklady, krb či mosadzný, 450-kilogramový luster. Od roku 1945 až do nežnej revolúcie roku 1989 v nej sídlila pionierska organizácia. Našťastie pionieri ju nezničili, hoci veľa vecí zmizlo. Na fotografiách rozvešaných na stenách je vidieť pôvodné zariadenie. Vo vile bola jedáleň, v ktorej sú k nahliadnutiu zaujímavé artefakty, knižnica a pracovňa – dnes malé múzeum. Na poschodí sú kancelárie nadácie T. Baťu. Dnes sa tu konajú školenia, koncerty i svadby.

Po revolúcii Tomáš Baťa mladší vilu, vtedy ešte Dom detí a mládeže, reštитуoval a nechal ju za milión amerických dolárov opraviť. V Česku bývalí podnikatelia žiaden majetok naspäť nedostali, takže obrovská firma, ktorá tu dodnes ešte vždy je, prepadla štátu a potom sa privatizovala. Baťovci z nej nedostali vôbec nič, zostali im len závody roztrúsené po celom svete.

Po návšteve vily sme si pozreli pamätník postavený Tomášovi Baťovi. Je to architektonicky rovnako výnimočná budova, ako bol výnimočný aj sám Baťa. Tento umelecký objekt, vitrína, esencia baťovskej filozofie, jednoduchá stavba architekta F. L. Gahuru, vyjadruje osobnosť Tomáša Baťu. Pamätník vybudovali presne rok po tragickej havárii, 12. júla 1933. Výraznými prvkami interiéru sú české národné farby biela, modrá, červená, schodište v tvare písmena Z a maketa lietadla Junkers F13, v ktorom zahynul.

Eubomíra Fallerová

Slovenská samospráva Budapešti

Edita Hortiová
predsedníčka

Pavol Beňo
Levente Galda
zástupcovia predsedníčky

Rozália Papová Polereczká
Júlia Szabová Marloková
Zuzana Szabová
Monika Szelényiová

Sekretárka:
Eubomíra Fallerová

Adresa SSB:
Akadémia ul. 1, Budapešť 1054
Telefón: 374-0635
E-mailová adresa:
ssambp@gmail.com

Redakcia

Eubomíra Fallerová
šéfredaktorka

Vlasta Zsákaiová
jazyková redaktorka

Edita Hortiová
Pavol Beňo

Výstava M. Zsolnaiho v Segedíne vo fotografii

Foto: Laura Bencsiková

Za finančnú podporu poskytnutú na vydanie nášho časopisu srdečne ďakujeme
Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Pri zostavovaní čísla sme čiastočne použili články a fotografie z Ľudových novín a webovej stránky www.luno.hu.

BUDAPEŠTIANSKY
SLOVÁK

Časopis Slovenskej samosprávy Budapešti. Náklad: 1000 výtlačkov.
Za vydanie zodpovedá predsedníčka Slovenskej samosprávy Budapešti *Edita Hortiová*.
Adresa redakcie: 1054 Budapešť, Akadémia u. 1, tel./fax: 302-5117, e-mail: ssambp@gmail.com
Uzávierka čísla 31. októbra 2019.
ISSN 1416-6453. Tlač: CZEDE Kft., Budapešť

B U D A P E S T I SZLOVÁK

A FŐVÁROSI SZLOVÁK ÖNKORMÁNYZAT LAPJA
XXIV. ÉVFOLYAM 5. SZÁM 2019. OKTÓBER

Nemzetiségi Nap Pesterzsébeten

Az idén szeptember 14-én rendezték meg a hagyományos XX. kerületi Pesterzsébeti Nemzetiségi Önkormányzatok Napját. Ez az az alkalom, amikor a városközpontban benépesül az Önkormányzat épülete előtti Kossuth Lajos tér és a kerületben működő hat nemzetiségi önkormányzat bemutathatja az általuk képviselt nemzetek kulturális értékeinek egy-egy szeletét. Az esemény fontos helyet foglal el a kerületi önkormányzat éves rendezvényprogramjában. Pesterzsébet vezetői és képviselői is rendszeres látogatói az eseménynek. Ebben az évben magas rangú vendég, Soltész Miklós, nemzetiségi ügyekért felelős államtitkár köszöntötte a résztvevőket. Ezután Szabados Ákos polgármester, a rendezvény fővédnöke és Juhász Lajosné alpolgármester nyitották meg a kulturális programot.

A műsort Marosi Ildikó, a kerületi önkormányzat nemzetiségi koordinátora vezette. Egymás után léptek fel a roma, a német, az örmény, a lengyel, a szlovák és

az ukrán nemzetiségi zenészek, énekesek, táncosok, amelyek közül a lengyel nemzetiségi gyermek tánc- és énekcsoport aratott nagy sikert.

A szlovákságot a kiskörösi szlovák Szivárvány Néptáncgyűttes képviselte. Fellépésük méltán kapott vastapsot, amely a professzionális előadásmód mellett a lendületes koreográfiának és a vidám borkóstolót megjelenítő műsorszámnak volt köszönhető.

Szintén hagyomány, hogy a színpad és nézőtér két oldalán található nemzetiségi sátrakban jellegzetes ételekkel és italokkal kínálják a vendégeket. A szlovák sátorban a Pesterzsébeti Szlovák Önkormányzat képviselői, Gulácsiné Fabulya Hilda, Oláh Miklósné és Dr. Bencze Györgyné vendégelték meg a látogatókat rétesrel, sztrapacskával és szlovák sörrel.

A XX. Kerületi Pesterzsébeti Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat a jelenlegi összetételben ezzel a rendezvénnyel zárta le öt éves tevékenységét az októberben

esedékes választások előtt. Ez az öt év igen gazdag volt eseményekben. Emlékeztetek maradtak a magyarországi szlovák írókat, költőket és írásaikat bemutató író-olvasó találkozók, a hazai szlovák gyökerű művészek alkotásait bemutató kiállítások, a szlovák tematikájú előadások, a kirándulások és a színházlátogatások. Sikerült gyümölcsöző kapcsolatokat kialakítani a kerületi Csili Művelődési Házzal, a budapesti szlovák általános iskola és gimnázium tanáraival és diákjaival, valamint a XX. kerületi Polgármesteri Hivatallal, valamint a kerületben működő többi nemzetiségi önkormányzattal. Az évenként megrendezésre kerülő nemzetiségi napok alkalmából ellátogatott Pesterzsébetre a magyarországi szlovákság számos ének- és táncsoportja. Ezekről az eseményekről többször is tudósított a Duna TV Domovina műsora, valamint a helyi televízió és a kerületi újság.

Bencze Mária

Szlovák emlékház-avatás Csorváson

A békés megyei Csorváson augusztus végén adták át a most elkészült Szlovák Emlékházat. A Bajcsy-Zsilinszky 25. szám alatti épület és a benne található néprajzi gyűjtemény Csorvás 100 évvel ezelőtti életét idézi és őrzi. A Csorvási Szlovák Önkormányzat 10 millió forint pályázati forrásból hozhatta létre az emlékházat. A megvalósításhoz segítő kezet nyújtott Csorvás Város Önkormányzata, valamint több helyi szakember.

A csorvási pusztát 1854-ben telepítették újjá. Akkor még jóval kisebb volt a község területe, mint a mostani városé. Bő harminc évvel később vásárolta meg a község az egykori Reök-birtok területét, amelyet 1-2 holdas telkekre osztottak fel. Ide tele-

pültek be a szlovákok és kezdtek új életet. Ez a településrész a mai Bajcsy-Zsilinszky Endre nevét viselő utca mentén található, amely utca már akkor is a vasútállomáshoz vezetett. De a hasonlóság itt véget is ér. Az utca mára teljesen megváltozott. A korabeli házakból ma már csak három áll. Az egyik, az eredeti állapotokat leginkább megőrző, a XIX-XX. századfordulón épült lakóházból lett az emlékház.

Dohányos András alpolgármester, helytörténész kalauzolt körbe az épületben, annak mindhárom helyiségében. A hátsó, kicsi szobába belépve máris az első világháború, illetve az azt követő időszakban találjuk magunkat. A lakberendezés az 1910-es, 1920-as évek hangulatát idézi. A

szoba lakója a tematika szerint a férjét az első világháborúban elvesztő idősebb asszony. A rokka, a varrókészlet, a préselt vaskanalak, a monarchia jelzését viselő edények és valamennyi tárgy a korabeli múltra emlékeztet. A tárgyak többsége a Sajben család hagyatékából származik. A konyhában belenézhetünk a fiókokba, megtudjuk, hogy a kemence ma is működik, és rácsodálkozhatunk a vajkészítés eszközeire. Az első (tisza) szobában sorakozó bútorok nagy része a Cselovszki család tulajdonából került ki. A polcokon csorvási családok múlt század elején készült fotói sorakoznak. Varrógép, szőttesek, ruhanéműk, dokumentumok, az ágy melletti eredeti katonaláda. Valamennyi a múlt egy-

egy apró darabja. Mind a helyi lakosok felajánlása – tudtuk meg Dohányos Andrástól.

A 10 millió forint pályázati forrás nem csupán a ház megvásárlását és felújítását, hanem a mellette található ingatlan (a volt Fabisz bolt) megvételét is fedezte. Ez utóbbitől közösségi helyet szeretnének majd

létrehozni, de ez egy újabb pályázat eredményének függvénye.

A felújítás, az emlékház kialakítása minden a pályázaton elnyert forintot felémésztett. Ezért a Szlovák Emlékház létrehozásánál szükség volt a település lakosságának széleskörű összefogására. A helyi mesterek önkéntes munkájukkal járultak

hozza a sikerhez. A városi önkormányzat minden segítséget biztosított. A közmunkásaink is sokat dolgoztak. Az eredmény önmagáért beszél, és erről minden érdeklődő meggyőződhetett az augusztus 24-én megtartott átadó ünnepségen. A Szlovák Emlékház látogatható, minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Gyimesiné Hugyik Erzsébet

Gálaműsor a Józsefvárosban

A Teleki tér Szabadtéri Színpadán 2019. augusztus 31-én 10-órától a Német, a Szlovák és a Szerb Önkormányzatok közösen nemzetiségi kulturális műsort mutattak be a közönségnek.

A rendezvény védnöke Sára Botond polgármester személyesen is a helyszínen volt és rövid beszédet mondott. Továbbá jelen volt még Sánta Péterné alpolgármester asszony és Zentai Oszkár, a körzet

önkormányzati képviselője. A műsort a németek által meghívott kórus kezdte, majd a táncsoport következett. Ezt követően a szlovák elnök bevezető köszöntő szavai után a kistarcsai Pannónia Néptáncgyűttes hagyományörző csoportja a kistarcsai szlovák, zempléni és tirpák táncokkal, a Lipa Szlovák Folklóregyesület táncosai pedig pazdicsi (Pozdišovce), opálhegyi (Zármotov), békési táncokkal és

parnói (Parchovany) csárdással léptek fel.

A gálát a szerb Opanke Táncgyűttes előadása zárta.

A műsor befejezése után ételkóstolóval vártuk a közönséget. Mi hagyományosan juhtüros sztrapacskával vendégtük meg a jelenlévőket, akik kellemesen és jól érezték magukat.

Kápolnai Kázmér

Studia Academica Slovaca

A SAS nemcsak a Special Air Service rövidítése, hanem a legnépszerűbb szlovák nyelvű nyári egyetem elnevezése (Studia Academica Slovaca) is, amelyet a pozsonyi Comenius Egyetem (Univerzita Komenského v Bratislave) rendez meg minden évben. Népszerűségét nemcsak hagyományainak és hosszú múltjának (az ideje volt az 55.) köszönheti: a tanári és rendezőgárda rendkívül lelkes, a programok sokrétűek és érdekesek, a társaság pedig minden évben kitűnő.

A nyári egyetem célja, hogy terjessze és népszerűsítse a szlovák nyelvet és kultúrát, megismertesse a világgal Szlovákia és a szlovákság hagyományait, múltját és jelenét. A „világ” itt tényleg az egész világot jelenti: jönnek a tanulni és szórakozni vágyó emberek a Föld minden pontjáról, és a sláv többség mellett találni itt kínaiakat, japánokat, amerikaiakat, angolokat, franciákat, spanyolokat, románokat, olaszokat, magyarokat, németeket, grúzokat, görögöket, osztrákokat, portugálokat, belgákat, hollandokat, litvánokat, finneket, svédeket, törököket, egyiptomiakat. Az idén az egyik hölgy például Kubából jött, ez volt a harmadik nyári egyeteme Pozsonyban.

Hogyan is kell elképzelni egy nyári egyetemet? Sokakban erős ellenérzést válthat ki az „egyetem” és a „nyár” sza-

vak egy mondatban történő szerepeltetése. Azonban nem kell megijedniük, a nyári egyetemek bár egyetemi épületekben zajlanak, és történik az oktatás is, sokkal kötetlenebbek és szabadabbak, mint a hétköznapi egyetemi oktatás. A sok náció miatt egy mini Erasmushoz tudnám a legjobban hasonlítani.

A napközbeni órák után (a SAS esetében 2-3-szor másfél óra) gyakran vannak érdekes előadások, kulturális programok (színház, mozi) és bulik. Részt lehet venni workshopokon is, amelyek a szlovák kultúra egy-egy szegletét mutatják be (pl. ének, tánc, színház, írás, képzőművészetek, stb.). Ilyenkor az adott csoportba járók jobban elmélyednek az általuk választott művészeti ágban, és napi szinten foglalkoznak vele. Hétfévente kirándulásokat szerveztek Pozsonyba, Dévénybe, sőt, az egyik hétfégen egy hosszabb utat Poprádra. Utóbbi kiránduláson a rendezők igyekeztek minél többet megmutatni Szlovákiából a kevés adott idő alatt. Számomra ez az egyik legnagyobb élmény az egészben. Mivel a társaság 90%-a egyetemista, ezért esténként rendszeresek a közös szórakozások, akár valamilyen sport, akár bulizás formájában. Félreértés ne essék, a sok érdekes program és szórakozási lehetőség nem azt jelenti, hogy a tanulásra nem is kell energiát fordítani.

Mindazonáltal sokszor jobban megtérül, ha az ember esténként nem a könyv fölért görnyed, hanem a többiekkel beszélget szlovákul vagy akár angolul.

Az oktatás kis, 10-20 fős csoportokban zajlik, ezért elég intenzív. Nagy hangsúlyt fektetnek a beszélt nyelvre, a társalgásra és az írott szövegalkotásra. A regisztrációkor mindenkit az írásbeli és szóbeli szintfelmérője alapján a szintjének megfelelő csoportba osztanak be. Az oktatás A1-től C1-ig szinten folyik. Ha az emberben megvan a szándék a tanulásra, 20 nap alatt hatalmasat képes fejlődni.

Sok más egyetemi rendezvényhez (táborhoz) hasonlóan ebből is annyit lehet kihozni, amennyit az ember beletesz, mind tanulmányilag, mind pedig emberileg. A nyelvtudás fejlesztésének kevés hatékonyabb módja van, emellett külföldi barátokat szerezni, amire ritkán akad jobb lehetőség az életben. Érdemes minden programot kipróbálni, mindent megkóstolni, minél több emberrel beszélni, esetenként elmenni a többiekkel szórakozni a városba, vagy csak böklászni. Pozsony megismerésének ez a legegyszerűbb módja. Aki volt már nyári egyetemen, az tudhatja, mire számíthat egy hasonló helyen, aki még nem, annak pedig csak ajánlani tudom. Feltétlenül próbálja ki, nem fogja megbánni!

Varga Péter